

[Boligministeren]

kunne påberåbes af den, garantien er afgivet over for), vil der dog ikke kunne pålægges producenten ansvar, såfremt det godtgøres, at denne ikke har handlet uforsvarligt.

Det skal specielt nævnes, at der normalt vil foreligge erstatningsansvar, hvis der ved produktionen af byggematerialer eller opførelsen af en bygning er sket tilsidesættelse af eksempelvis bygnings- eller sundhedsforskrifter.

Hvis flere kan drages erstatningsretligt til ansvar, vil der som udgangspunkt blive pålagt de ansvarlige et solidarisk ansvar.

Erik Ninn-Hansen

/ Chr. Trønning

Bortfaldne spørgsmål:

Spm. nr. S 493

Formanden:

Det er meddelt mig, at spørgsmål nr. S 493, der var stillet af Ole Henriksen (SF) til indenrigsministeren, den 7. maj 1984 er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålet, der dermed er bortfaldet, var sålydende:

Til *indenrigsministeren* (4/5 84) af:

Ole Henriksen (SF):

»Vil ministeren sikre, at CPR-numre, som er givet til adoptivbørn, og hvis løbenummer starter med tallet 10, vil blive ændret, såfremt der stilles krav herom?«

Spm. nr. S 501

Formanden:

Det er endvidere meddelt mig, at spørgsmål nr. S 501, der var stillet af Leif Hermann (SF) til miljøministeren, den 9. maj 1984 er taget tilbage af spørgeren. Spørgsmålet, der dermed er bortfaldet, var sålydende:

Til *miljøministeren* (7/5 84) af:

Leif Hermann (SF):

»Vil ministeren nærmere begrunde sin stillingtagen i arealsagen i Allerød kommune, hvor IBM påtænker at opføre en stor regional arbejdsplads på et naturskønt areal, som

i regionplanen ikke er udlagt til dette formål?«

Begrundelse

Miljøministeren har i sit brev af 9. marts 1984 vedrørende Regionplantillæg 1982 for hovedstadsområdet om ændringsforslag vedrørende et nyt erhvervsområde i Allerød kommune udtalt:

»Det bemærkes, at forslaget til den gældende regionplanlægningslinje ikke anses for at være i strid med forudsætningerne for tillæg 82 i miljøministeriets skrivelse af 22. februar 1982.«

Den relevante retningslinje i nævnte skrivelse af 22. februar 1982 har følgende formulering: » . . . at tillægget baseres på et årligt ehvervsbyggeri på 600.000 m² etageareal, og at der ikke udlægges erhvervsarealer til regionale arbejdspladser i modstrid med den regionale hovedstruktur (knudepunkter).«

Der forekommer umiddelbart ikke at være holdepunkter for ministerens udlægning af teksten, når man betænker, at der er tale om en arbejdsplads på ca. 1.000 medarbejdere. En sådan kan kun betegnes som værende af regional karakter og må følgelig henvises til de arealer, som allerede i regionplanen er udlagt til disse formål.

Hvis denne sag ikke afsluttes i overensstemmelse med de indstillinger, som fredningsstyrelsen og planstyrelsen er fremkommet med, er der åbnet for fri adgang til alle attraktive arealer i Danmark, som ikke direkte er udlagt til fredet område. En sådan udvikling skal nødvendigvis forhindres.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 117:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende bekæmpelsesmidlers brug og sikkerheds- og sundhedsforanstaltninger.

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.
(Fremsat 25/4 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljøministeren (Chr. Christensen):

[Miljøministeren]

Det forslag til folketingsbeslutning vedrørende bekæmpelsesmidler, som vi skal drøfte i dag, er kendetegnet ved, at mange af forslagene heri allerede er gennemført. Området er reguleret af loven om kemiske stoffer og produkter, som trådte i kraft den 1. oktober 1980. Til denne lov er der knyttet en bekendtgørelse om godkendelse af bekæmpelsesmidler. Herudover er området reguleret af arbejdsmiljølovgivningen.

Der er altså allerede en lovgivning på området, og miljøstyrelsen og arbejdstilsynet er ved at afslutte arbejdet med forslag til revision af visse af de punkter, som forslagsstillerne er inde på.

Jeg er enig i, at brugen af bekæmpelsesmidler bør begrænses mest muligt. Jeg er også enig i, at de vilkår, hvorunder de udbredes, skal være så sikre som muligt. Derfor har miljøstyrelsen et tæt samarbejde med arbejdstilsynet netop med hensyn til de arbejdsmiljøproblemer, som håndteringen af disse midler forårsager.

Der er stillet forslag om mærkning af bekæmpelsesmidler i punkt 1 i beslutningsforslaget. Det er allerede i dag påbudt at informere om indholdet af farlige opløsningsmidler, om, hvorvidt der findes modgift mod stoffet, og om, hvilke værnemidler der skal anvendes ved brugen. Hvad angår mærkningen med sidste forbrugsdato, kan jeg oplyse, at de midler, der ikke kan holde sig i over to år, efter de gældende regler skal være mærket med en sidste forbrugsdato.

Vedrørende spørgsmålet om mærkning med oplysning om sygdomsfremkaldende virkning forstår jeg forslaget herom således, at det er stoffernes langtidsvirkning, der tænkes på.

Under denne forudsætning kan jeg oplyse, at vi i miljøministeriet har udarbejdet kriterier for, hvornår et stof skal kræftmærkes. Reglerne om kræftmærkning vil blive gennemført fra 1985, hvis EF ikke forinden har iværksat en fælles mærkning. Desuden er der allerede i dag muligheder for at anføre, at anvendelse af et middel kan medføre uheldbredele skadevirkninger.

Spørgsmålet om stoffets persistens i jord indgår i den vurdering, der sker forud for godkendelsen af bekæmpelsesmidlet. Dermed sikres det, at der ikke godkendes midler, som har en uacceptabel virkning på miljøet.

Mærkningen om stoffets persistens i jord er derfor unødvendig.

Spørgsmålet om stoffets nedbrydning i planterne er allerede taget med på etiketten i form af den behandlingsfrist, der er angivet. En kort behandlingsfrist er således udtryk for en hurtig nedbrydning.

Det foreslås i punkt 2 i beslutningsforslaget, at kun personer, der er fyldt 18 år, må arbejde med bekæmpelsesmidler. Ifølge gældende regler inden for arbejdsmiljøområdet er det forbudt for unge mennesker under 18 år at arbejde med midler, der er klassificerede som giftige eller meget giftige. Arbejdstilsynet forbereder desuden regler om unges arbejde med farlige stoffer generelt, herunder også bekæmpelsesmidler.

Det foreslås yderligere i forslaget til folketingsbeslutning, at bekæmpelsesmidler kun må anvendes af personer, der har gennemgået et kursus på 80 timer. Arbejdstilsynet finder, at kurser i omgangen med stoffer og materialer generelt er en god idé, men har dog ikke overvejet længden af et sådant kursus.

Jeg kan oplyse, at der i kemikalielovgivningen er stillet krav om, at man skal indhente en særlig tilladelse til at arbejde med giftige eller meget giftige bekæmpelsesmidler. Medhjælpere og tilladelsesindehavere må dog også arbejde med midlerne under forudsætning af, at de har fået en grundig instruktion.

I punkt 2 B foreslås, at kun personer, der anvender det på etiketten anførte sikkerhedsudstyr, har lovlig adgang til at anvende bekæmpelsesmidler. Ifølge arbejdsmiljølovgivningen skal der anvendes arbejdstøj og personlige værnemidler, hvis arbejdet ikke kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt på anden måde. Ifølge disse bestemmelser skal arbejdsgiveren sørge for, at de ansatte får instruktion i brugen af særligt arbejdstøj og personlige værnemidler samt oplysning om de risici, der er forbundet med at undlade benyttelsen. De ansatte har pligt til at benytte de udleverede værnemidler.

Det foreslås i punkt 2 C, at personer, der er allergiske, ikke kan påbydes at arbejde erhvervsmæssigt med bekæmpelsesmidler. Arbejdstilsynet finder ikke, at der er sundhedsmæssigt belæg for at udelukke en stor befolkningsgruppe fra erhverv, hvori der indgår arbejde med bekæmpelsesmidler.

[Miljøministeren]

Jeg er enig med forslagsstillerne i, at der kan være behov for regler om skiltning, og miljøstyrelsen forbereder da også regler herom, men jeg finder det ikke rimeligt at fastsætte regler om skiltning for arealer, som offentligheden ikke har adgang til.

Hvad angår forslagets punkt 4 om en giftbog, finder jeg ikke, at fordelene ved en sådan giftbog er så store, at de opvejer alt det besvær, vi påfører den enkelte landmand eller gartner. Det vil også blive et problem at skaffe ressourcer til at kontrollere en sådan ordning.

I punkt 5 stilles forslag om privates brug af bekæmpelsesmidler. Jeg kan oplyse, at de fleste af de midler, der i dag er godkendt til anvendelse i private haver o.lign., enten er klassificerede som lokalirriterende eller slet ikke er i nogen fareklasse. Giftige og meget giftige midler må kun anvendes erhvervs-mæssigt.

Miljøstyrelsen arbejder i øvrigt på at begrænse antallet af midler til anvendelse i privat husholdning ud fra miljø- og sundhedsmæssige hensyn.

Hvad angår punkt 6 i beslutningsforslaget, kan jeg oplyse, at rester af bekæmpelsesmidler efter de nugældende regler skal afleveres på en kommunal modtagestation eller modtageplads. Bortskaffelse af tømt emballage sker efter forskellige retningslinjer alt efter midlets farlighed og emballagematerialet.

Der er således efter min mening gode regler for en hensigtsmæssig orientering om det problem, som rester og tømt emballage kan udgøre.

Forslaget om, at der skal ske en afhentning af eventuelle rester og emballage for såvel erhvervs-mæssige brugere som private, anser jeg for dårligt. Det vil bevirke, at rester og emballage opbevares over længere tid i private hjem, og kan dermed forøge risikoen for, at børn og andre kan komme i kontakt med det. Efter de nugældende regler kan man håbe, at folk skaffer sig af med disse rester så hurtigt som muligt. De midler, der må anvendes i private haver, vil således ofte være af en art, hvor den tømte og rengjorte emballage kan bortskaffes med dagrenovationen.

I punkt 7 foreslås det, at alle erhvervs-mæssige brugere af bekæmpelsesmidler skal få foretaget mindst én årlig lægeundersøgelse. Arbejdstilsynet finder det ikke hensigts-

mæssigt ud fra et forebyggelsessynspunkt at forlange regelmæssige standardhelbredsundersøgelser. Sådan ne undersøgelser kan nemlig ikke vise en eventuel påvirkning af bekæmpelsesmidler, men vil tværtimod give anledning til falsk tryghedsfølelse.

Hvad angår forslaget i punkt 8 om oprettelsen af en fond til fremme af oplysning om og undersøgelse af bekæmpelsesmidlers skadevirkninger, kan jeg oplyse, at bekæmpelsesmidlerne allerede er pålagt afgifter. Det vil være muligt at forhøje disse afgifter med hjemmel i loven om kemiske stoffer og produkter. Jeg kan desuden oplyse, at man i miljøstyrelsen er ved at undersøge mulighederne for at anvende afgifter som et styringsmiddel i miljøpolitikken.

Jeg må konkludere, at jeg finder, at en række af de forslag, der indgår i beslutningsforslaget, er overflødige, da der allerede er udmærkede regler på området. Derfor kan jeg heller ikke tilslutte mig beslutningsforslaget i dets helhed, men vil gerne medvirke til, at enkelte af forslagene, nemlig forslagene om skiltning og afgifter, overvejes nærmere under udvalgsbehandlingen.

Lohmann (S):

Det kan beklages, at det er blevet nødvendigt i den udstrækning, som det er tilfældet, at bruge så mange bekæmpelsesmidler i erhvervslivet, især inden for landbrug og gartneri, for at opnå optimalt udbytte. Med mit kendskab til brug af bekæmpelsesmidler er det min opfattelse, at ingen bruger af disse midler omgås dem på en måde, der afviger fra brugsanvisningen, som er anført på emballagen ud fra det EF-direktiv, hvorunder det omhandlede middel henhører. Det ville være økonomisk uforsvarligt, men selvfølgelig kan der være undtagelser.

Forslagets mål er at mindske den sundhedsmæssige risiko for de personer, der beskæftiger sig med disse kemiske stoffer, og hører måske derfor ind under arbejdsmiljøloven. Men da målet samtidig er at begrænse brugen af de mest giftige stoffer – til gavn for naturen og miljøet – er det fremsat til behandling i miljø- og planlægningsudvalget, hvilket selvfølgelig indebærer en afvejning af, hvad der er vigtigst.

Forslaget falder meget i tråd med de initiativer, socialdemokratiet har taget på ar-

[Lohmann]

bejdsmiljøområdet ved lovgivningen om arbejdsbeskyttelse. Her står i formålsparagraffen:

»Ved loven tilstræbes at skabe et sikkert og sundt arbejdsmiljø, der til enhver tid er i overensstemmelse med den tekniske og sociale udvikling i samfundet.«

Tilsvarende lyder formålsparagraffen i kemikalieloven:

»Denne lov har til formål at forebygge sundheds- og miljøskader, som kan hidrøre fra kemiske stoffer og produkter.«

På en række områder stiller forslaget krav til mærkning af disse midler. Etiketterne, som de forefindes, er ret omfattende – i henhold til EF-direktiverne for det enkelte middel. Det kan være en risiko at tilføje denne etiket for megen yderligere information, idet resultatet da kan blive, at etiketten slet ikke bliver læst.

Men der står så godt som intet om arbejdsbeskyttelsesforhold, og derfor kan forslaget være en god baggrund for drøftelse i udvalget og et godt udgangspunkt for løsning af nogle af de problemer, der er i forbindelse med brugen af kemiske bekæmpelsesmidler.

En af de væsentligste ting er forslaget om kursusvirksomhed, der kan danne baggrund for et certifikat, som skal give tilladelse til arbejdet med bekæmpelsesmidler. Her er det nok nødvendigt at tænke på en overgangsordning for dem, som har arbejdet med disse midler i en lang årrække.

Angående brugen af værnemidler, der skal anvendes ved brugen af forskellige midler, er det på tide at få samarbejdet i gang imellem arbejdstilsynet og miljøstyrelsen for at fastsætte dette, så det på længere sigt kan blive optaget på etiketterne. Ligeledes må det oplyses, hvor farligt stoffet er, så man kan tage sine forholdsregler ud fra dette.

Bortskaffelsen af brugte midler og tom emballage er vigtige ting i forslaget, men det kan ikke være en kommunaløkonomisk opgave, men nok en nødvendighed, at kommunerne påtager sig denne opgave, således at der ikke henstår rester og tom emballage efterladt rundt omkring. Udgifterne må kunne dækkes ved, at de nødvendige midler fremkaffes gennem den fond, som foreslås i forslagens pkt. 8.

En lægeundersøgelse af alle brugere én gang om året må vi vende os imod, da det efter vor opfattelse ikke er muligt at konsta-

tere en skadevirkning, før der har vist sig symptomer.

Alt i alt finder socialdemokratiet, at forslaget danner en god forhandlingsmæssig baggrund for det videre arbejde i udvalget.

Carl Martin Christensen (KF):

Da det konservative folkepartis ordfører i denne sag, hr. Rønholt, ikke kan være til stede, skal jeg fremkomme med nogle kommentarer til forslaget fra SF.

Når man ser forslaget i dets helhed, skulle man tro, at der ikke fandtes regler for nogen af de sager, man her taler om, på noget område. Der kan jeg så starte med at henvise til det, miljøministeren har sagt for et øjeblik siden, og hvoraf det klart fremgår, at en lang række af de ting, som forslaget omhandler, i forvejen er dækket rimeligt og fornuftigt ind af lovgivningen.

Jeg skal komme med nogle få bemærkninger til de enkelte dele af forslaget. Pkt. 1 siger: mærkning af bekæmpelsesmidler. Jeg mener, at den mærkning, der finder sted i dag, for så vidt er såre fornuftig, og jeg mener også, man skal være varsom med at udvide mærkningen i en sådan grad, at man, som den socialdemokratiske ordfører også var inde på det, kan risikere, at der bliver for få, som udnytter den viden, der fremgår af mærkningen. Jeg mener, den er rimeligt fornuftig, som den er nu.

Vedrørende regler for arbejde med bekæmpelsesmidler taler man om et kursus på 80 timer. Det lyder meget besnærende, at man skal have opbygget en kursusorganisation vedrørende denne sag, men jeg mener, det er ganske overflødig, idet der i de allerfleste organisationer finder en såre fornuftig oplysning sted om alle former for bekæmpelsesmidler. Jeg ser ingen grund til, at man skal opbygge en kommunal organisation eller en offentlig organisation til at tage sig yderligere af den slags ting.

Hvad angår skiltningen, skal jeg gøre et par ekstra bemærkninger. Jeg ved ikke, om man har tænkt sig, at man skal til at uddanne landbrugets sprøjtere som skiltemalere, for at de kan opfylde lovens krav, som de her fremkommer. Jeg finder det desuden også helt urimeligt, at man skal sætte skilte op på samtlige arealer, der bliver sprøjtet. Det er sådan, at de allerfleste landbrugsarealer på

[Carl Martin Christensen]

et eller andet tidspunkt i vækstsæsonen bliver sprøjtet, og man kunne derfor forestille sig, at der blev en skilteskov, som kom til at stride imod miljølovgivningen. I øvrigt ser jeg slet ingen grund til at kræve det på landbrugsarealer, idet det jo er private arealer, hvor folk ikke har noget at gøre. Man kan overveje det, hvor det drejer sig om offentlige arealer, som sprøjtes – det vil jeg gerne medgive – og det har ministeren jo også givet tilsagn om at han vil se på.

Derudover finder jeg det egentlig helt overflødigt, at man skal i gang med en registrering i offentlig regie af, hvad det er for kemikalier, man bruger, for sagen er jo, at alle og enhver rimelig let kan se, eller i hvert fald kan man hos de forhandlere, hvor man køber sine kemikalier, relativt let få oplyst, hvad det er for kemikalier, den enkelte bruger har købt. Dertil kommer, at de allerfleste landmænd har en temmelig stærk kontrol med, hvilke kemikalier man bruger, på hvilke marker man bruger dem, og i hvilke doseringer man bruger dem. Der er i vore dage ingen, der sprøjter kemikalier ud for fornøjelsens skyld.

Hvad angår privates brug af bekæmpelsesmidler, vil jeg gøre opmærksom på, at disse begrænsninger allerede er til stede, og jeg vil blot henvise til det, ministeren tidligere har sagt.

Hvad angår bortskaffelse af kemikalieemballage, finder jeg, at de regler, der findes nu, har et sådant omfang, at der ikke er grund til at opbygge en yderligere offentlig, kommunal, administration af disse ting.

Lægeundersøgelsen ser jeg ikke der skulle være noget behov for, for forudsætningen må jo være, at en hel masse mennesker anvender kemikalier på en sådan måde, at det grænser til dumhed, og det er jo langtfra tilfældet. Derfor mener jeg, at forslaget er helt og aldeles overflødigt.

Hvad angår en oplysningsfond vedrørende bekæmpelsesmidler, må jeg sige, at det ville blive opfattet som en yderligere skat på landbruget. Som ministeren har sagt, er der i forvejen afgifter på en lang række kemikalier, og jeg tror ikke på, at man ved at lægge yderligere afgifter på kan begrænse brugen af kemikalier, medmindre man ville gøre det i en sådan udstrækning, at man simpelt hen gjorde det økonomisk umuligt at anvende kemikalier. Jeg ser ikke, at man kan løse no-

gen som helst problemer med en sådan afgift.

Jeg skal på det konservative folkepartis vegne afvise forslaget, men naturligvis give tilsagn om, at vi vil se på nogle af tingene i udvalget, når de kommer til behandling dér.

Mogens Blach (V):

Forslagsstillerne synes at nære en overdreven frygt for kemikalieanvendelsen i moderne landbrug, men ikke desto mindre er det netop sådan, at denne plantebeskyttelse eller dette planteværn, som man også kan kalde det, er en betingelse for den produktionskapacitet, der er til stede i dag. Brugte man ikke moderne planteværnsmidler globalt, ville verdens hungerproblemer være af en ufatelig størrelsesorden.

I øvrigt er forslaget overflødigt, idet de fleste af de ting, man peger på, allerede er omfattet af regler i dag, enten ved påbud eller frivilligt.

Som ministeren allerede har været inde på, har miljøstyrelsens 17. kontor et fast greb om tingene, og vejen til, at et middel bliver frigjort til brug i Danmark, er lang og trang.

Vi kan i venstre ikke gå ind for et tvungent 80 timers kursus for selvstændige brugere til opnåelse af certifikat. Det forholder sig jo sådan, at alle yngre landmænd – jeg tænker på dem med det grønne kort – allerede gennem deres skoleuddannelse har erhvervet sig de færdigheder og den viden, der skal til, og det er også sådan, at den ældre del af brugerne gennem kurser, foredrag og efteruddannelser er tvunget til at holde sig à jour med alt inden for sprøjteteknik. Jeg bruger med overlæg udtrykket »tvang«, for hvis disse mennesker ikke er om sig med hensyn til viden, kan de simpelt hen ikke følge med den moderne udvikling.

På grund af den oplysningsvirksomhed, der er, behandles disse midler med stadig større omtanke og ansvarsbevidsthed af brugerne, også med hensyn til personlig sikkerhed. Vi anser det derfor ikke for nødvendigt at belaste landbrugets efteruddannelsessystem med ca. 40.000 kursusdeltagere målrettet mod én bestemt ting. Desuden er det svært at se, hvordan dette system kunne klare en sådan ekstra belastning, og under alle omstændigheder bliver det dyrt.

[Mogens Blach]

Forslaget virker tendentiøst i den forstand, at det ser ud, som om man vil kaste et skær af odiøsitet over erhvervenes anvendelse af planteværnsmidler. Jeg kan bare henvise til punktet om registrering, hvor man taler om at føre en giftbog. Det er det, man kalder en sprøjtejournale, som for øvrigt føres af en mængde landmænd. Vi kan bare ikke gå ind for tvungen registrering, som uvægerlig vil medføre et stort kontrolapparat.

Venstre er modstander af såkaldte styrende afgifter, selv om motiveringen er aldrig så god. Styring har en tendens til at gribe om sig, ligesom man kan frygte en tendens til at hæve disse afgifter, som jo til syvende og sidst er afgifter på produktionen.

Udgangspunktet må være, at når et planteværnsmiddel er godkendt af miljøministeriets bekæmpelsesmiddelkontor, må det bruges med de begrænsninger, af rent teknisk karakter, der foreligger.

Som helhed må forslaget karakteriseres som overflødig under henvisning til den ansvarsbevidsthed, oplysningsvirksomhed og praksis, der findes på området, og venstre må derfor gå ind for, at det afvises.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Det radikale venstre er enig i, at der er grund til at omgås giftige kemiske stoffer med megen varsomhed, og derfor er det en god ting at få set på bestemmelserne om dem.

Men vi har nogle bemærkninger til enkeltheder. Vi vil gerne se på, om det nu er de rigtige oplysninger, der kræves ved skiltningen, ligesom vi gerne vil have lejlighed til at diskutere de praktiske muligheder for skiltning på marker, for skiltene ville jo blive udsat for vind og vejr.

Vi vil også gerne overveje den skærpelse, der sker ved at udstede certifikater. Vi forstår det sådan, at det bl.a. kunne betyde, at man så ikke længere kunne bestille selv ret almindelige ting pr. telefon.

Imidlertid har jeg forstået det sådan, at ministeren mener, at flere af forslagene er dækket ind i forvejen. Alligevel er vi klar til at se på, om der er bestemmelser, der bør strammes.

Poulsaard (FP):

SF gør da en masse for beskæftigelsen, om ikke andre steder, så i hvert fald herinde. Hvis dette beslutningsforslag skulle vinde gehør, ville der også blive en masse beskæftigelse ud af det. Vi skal have miljøpoliti, og jeg ved ikke, hvor mange kontrolforanstaltninger der skal opbygges. Der vil blive arbejde til mange mennesker. Ja, jeg kan se, hr. Tommy Dinesen nikker bekræftende. Men hvor kan vi sælge alt det dér? Til udlandet? Nej, det kan vi ikke. Men det er demokratiets vilkår. Man har lov til at have partier, der kører fuldstændig på frihjul. Det er der ingenting at gøre ved. Så længe folk sætter dem i folketinget, må vi andre tage det, de kommer med, lidt alvorligt, men det lyder godt nok lidt fantastisk, at man kan se fuldstændig bort fra alle kendsgerninger i dette samfund.

Hvad er kendsgerningerne? Kendsgerningerne er for det første, som vi kan se i avisen i dag, at alle disse lyserøde elefanter, havde jeg nær sagt, de, der skulle til at dyrke biodynamisk landbrug i 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne, gror til i skidt og møg og flygter fra deres gårde. Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre at drive landbrug på den måde. Disse romantiske drømme om det giftfri samfund er væk i dag. Jeg tror, at samtlige haveejere, landmænd og andre i dette samfund er meget miljøbevidste. Det er ikke dem, der bor i Whiskybæltet nord for København og andre steder, og som går i protesttog. Men de er meget miljøbevidste, og de værner om deres hus og deres have og deres jord.

Hvad gør landmænd for naturen og for dyrene? De værner om det. Men samtidig skal de frembringe nogle kroner og øre. Der er nok, der lider nød, og nok, der sulter, og landbruget har det ikke for let i forhold til så mange andre erhverv. Der skal også frembringes noget. Det gør disse mennesker mange gange under meget svære betingelser. Men så kommer disse SFere og andre rendende med al deres bedreviden og klogskab, og de ved, hvordan det hele skal hænge sammen – ja, hr. Tommy Dinesen nikker.

Det er da klart, der sker beklagelige ulykker ved brug af gift, men det er nu engang prisen i et moderne samfund. Hvis vi vil have et samfund, der fungerer, et effektivt samfund, hvor omkostningerne også spiller en rolle, kan man aldrig helt undgå disse tragi-

[Poulsgaard]

ske ulykker, men jeg tror nok, at de fleste, der arbejder med giftmidler, landmænd, maskinstationer og andre, er sig det fuldstændig bevidst.

Jeg vil gerne gå med til, at man skulle skrive med lidt større skrift på flasker og dunke, hvilke farer de rummer, og give en brugsanvisning på det, men det tror jeg såmænd nok brancherne selv kan finde ud af. Jeg tror slet ikke, det er nødvendigt med al denne barnepigementalitet fra SF. Men der er jo stemmer i det, og at gå imod det er næsten det samme som at gå imod burhøns. Vi er altså lige så slemme som de, der kan finde på at pine høns i bur, selv om man også kan se, at det modsatte er tilfældet. Der er skabt en modestemning, og SF er knusende dygtigt til at fange den modestemning op, knusende dygtigt til at score nogle stemmer på det. Men hvor skal pengene komme fra? Fra militæret og kongehuset, men dem har I brugt så mange gange, at den går altså bare ikke længere.

Det er ikke, fordi vi ikke gerne vil have et sundt og et godt miljø, det vil alle danskere, og det arbejder vi alle sammen på, men må vi bede om lidt mere realistiske toner end det, der ligger i dette forslag.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Ind imellem bliver jeg lidt bekymret for hr. Poulsgaards velbefindende, når han kommer med sine lomme filosofiske indlæg heroppefra. Jeg vil gerne sige lidt om selve forslaget og ikke så meget om hverken døden eller livet som hr. Poulsgaard.

Jeg synes, at intentionerne i det, SF har lagt frem, er udmærkede, men egentlig synes jeg, at forslaget trænger til at blive gennemarbejdet, når man læser punkterne igennem.

Hvad angår det første punkt, der handler om mærkning af bekæmpelsesmidler, forholder det sig sådan, at der allerede er sygdomsmærkning og risikomærkning på bekæmpelsesmidlerne, og der er vel også i en eller anden udstrækning en mærkning af værnemidler, altså ikke direkte forstået på den måde, at der står på de etiketter, der er på varerne, hvad man skal bruge, men der står ret tydeligt, hvad det i virkeligheden er, der er indeholdt i dem. Men det er da muligt, at man kunne gøre noget mere med hensyn til værnemidlerne.

Det andet punkt, der handler om regler for arbejde med bekæmpelsesmidler, synes jeg er udmærket, og det har jeg egentlig ikke noget at sige til.

Så kommer der to punkter om henholdsvis skiltning og registrering. Det er udmærket med en skiltning, og det er også udmærket med en registrering, men det får næppe nogen synderlig effekt, hvis man ikke også har kontrol. Der eksisterer allerede giftbøger for nogle områder, men faktisk er der ikke kapacitet til også at tage rundt og kigge de giftbøger igennem. Derved har de egentlig ikke nogen funktion ud over, at den enkelte skal føre dem. Det er da muligt, man kan finde en eller anden rimelig ordning på det, så det også får en betydning. Men jeg er sikker på, SF er enig med os i, at der ikke er meget ræson i at føre giftbøger, medmindre der er en kontrol af, hvad der faktisk står i de giftbøger, og af, om de bliver ført. Men det vil vi meget gerne diskutere. Jeg tror desværre ikke, det bliver i denne samling. Realistisk bliver det først i næste samling i forbindelse med en genfremsættelse af forslaget, hvis SF vil det, og det ville jeg synes var udmærket.

Punkt 5, som handler om privates brug af bekæmpelsesmidler, kan vi godt støtte, men jeg vil gerne spørge, om der ikke skulle have stået tidligere fareklasse B og ikke fareklasse C i det, altså om det ikke bare er en lille smutter.

Punkt 6 synes jeg er et af de vigtigere punkter; det er det, der handler om bortskaffelse. Her mener vi virkelig, det er nødvendigt at få en bortskaffelsesordning. Man kan så diskutere, om det skal foregå på den måde, som her meget kort er skitseret fra SFs side, eller man skulle sige, at det var korn- og foderstofkompagnerne, som udleverer langt den største del af bekæmpelsesmidlerne, som stod for indsamlingen igen. Det er ikke, fordi jeg har specielt meget tillid til dem, men jeg tror, at det måske var en praktisk måde at gøre det på, og at de så leverede det videre via kommunen til destruktion.

I den forbindelse synes jeg, man må sikre sig, at der ikke bare bliver en afleveringspligt, men at de forskellige bekæmpelsesmidler faktisk også bliver sorteret. Så kan man diskutere, om det skal ligge hos korn- og foderstofkompagnerne eller det skal ligge direkte hos kommunen.

[Anne Grethe Holmsgård]

Punkt 7 og punkt 8 kan vi støtte. Det er sådan, at der allerede er en afgift på bekæmpelsesmidler, og vi synes, det ville være rimeligt, at den blev højere. Jeg er ikke helt sikker på, om det er det samme, miljøministeren sagde, men det var dog et af de punkter, han var positiv over for, så jeg vil gerne have at vide, om det virkelig betyder, at miljøministeren også er indstillet på at få en højere afgift på bekæmpelsesmidler. Det synes jeg kunne være et meget godt formål, fordi det måske kunne tvinge forbruget af bekæmpelsesmidler ned. Jeg tænker ikke på det mest nødvendige forbrug, men på den del af forbruget, som er mindre nødvendig.

Derimod bryder jeg mig ikke så meget om det, SF skriver i bemærkningerne til punkt 8: at der pålægges de mest giftige og tungest nedbrydelige bekæmpelsesmidler en afgift. Det mener jeg er en rigtig dårlig idé. Jeg mener, man skal stile mod, at de bliver forbudt. Man skal stile mod, at der sker det samme, som der er sket med de såkaldte gule midler, der allerede er blevet forbudt, og herindunder hører jo dinoseb'en, som vi har diskuteret her i vinter. Det mener jeg er mere sobert end at pålægge dem en større afgift. Det er rimelig realistisk at komme igennem med et forbud. Så vidt jeg ved, er miljøstyrelsen i gang med en revurdering af bekæmpelsesmidlerne, og her var det vel oplagt at satse på, at man kunne få et forbud igennem over for de farligste kategorier.

Maisted (FD):

Det må være en stor dag for SF. For nu er det altså lykkedes dem at få indført så mange bureaukratiske regler i det danske samfund, at de har fremsat et forslag, som er totalt overflødigt. Det har vi hørt ministeren belyse, og det har vi hørt de konservatives og venstres ordførere, der har forstand på de ting, belyse, og vi har hørt hr. Poulsgaard belyse det på sin facon, men stort set må man sige, at ydergrænserne åbenbart er nået. SFs jagtmarker bliver stærkt indskrænkede, når man konstaterer, at de er i stand til at fremsætte et bureaukratisk forslag, som er totalt overflødigt.

De frie demokrater kan selvfølgelig ikke deltage i den spøg.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg vil starte med at sige tak til dem, der har kunnet støtte dele af dette forslag. Ministeren mener, at det ikke er nødvendigt, og det var der også adskillige af de borgerlige ordførere der mente. Men jeg har en anden opfattelse af det: jeg mener, at det er sådan, at vi ligger 10, 20 og 30 år bag efter, at der sker noget. De ting, vi har behandlet i miljøudvalget inden for den sidste måned, skyldes, at der er sket nogle ting, som vi ikke har taget højde for i forvejen. Jeg kan nævne sådan noget som bekæmpelse af svovldioxid, hvor nogle mener, vi har lavet verdens bedste lov, og sådan noget som levnedsmidler. Man har diskuteret bly i benzin. Og man har diskuteret lossepladser – det var et VS-forslag. Alt dette er ting, som er sket i hvert fald inden for de sidste 30 år. Vi kommer haltende bagefter her i folketinget for at prøve på at gøre noget, der er bedre. Så kan man godt fra borgerlig side sige: det har vi i forvejen, og folk skal bare bruge andersiden af hovedet – og hvad ved jeg. Det er da meget godt, men som man kan læse i pressen, blev vandet i en lille sjællandsk landsby her for 2 dage siden ødelagt på grund af, at der var en landmand, der smed en masse gift, som røg ned i en brønd. Der var en anden landmand, som tog alle sine gamle giftpakninger, eller hvad han nu har haft, og satte ild til, og hvad skete der? Ja, der var et par hunde i nærheden – det var heldigt, at det kun var et par hunde – de døde begge to.

Samtidig siger man altså, at det ikke er nødvendigt, at man gør noget, det skal nok gå, der skal ikke skiltes – og hvad ved jeg. Der er også nogle, der begynder at sætte spørgsmålstegn ved, hvor alle gråspurvener er blevet af. Er det ikke på grund af, at vi sprøjter og bruger gift?

SiD har en kampagnegruppe for øjeblikket, som tager rundt, og den mener i hvert fald ikke, at alle disse ting er så gode, som det bliver fremført. Den påviser nemlig – som også ministeren har givet ret i – at man ikke har nogen skiltninger, f.eks. i københavnske parker. Der bruger man ret meget gift, fordi man ikke kan lide mælkebøtter; græsplæner skal være helt grønne, og så bruger man altså gift. Der er ingen, der skilter. Man kan også komme i den situation, at der er en ærtemark, der bliver sprøjtet. Er der nogle brombær ved siden af, som der er nogen der går hen og plukker, så er de altså

[Tommy Dinesen]

giftige også. Det er der ikke nogen der ved noget om.

Der kan hives mange eksempler frem på, at det er nødvendigt at gøre nogle ting, og når de gartnere inden for SiD-gruppen ikke mener, at det er så godt, som miljøministeren siger, så er det nok, fordi de arbejder med det til hverdag.

Der er også sådan noget som DDT, som man ikke må bruge andre steder i hele verden. I hvert fald er der mange steder i verden, hvor man ikke må bruge det. Det må man godt bruge i de danske skove, og det bliver altså brugt.

Der er også gartnere, der synes, at det er meget mærkeligt, at man bruger en masse millioner kroner på at hive nogle tønder dinoseb op fra Nordsøens bund. Jeg vil da godt støtte ministeren. Jeg mener i allerhøjeste grad, at det er rigtigt at gøre det, men jeg kan da godt forstå, at gartnerne synes, det er noget mærkeligt noget, når de selv har brugt det i mange år på landjorden, uden at der er nogen, der har taget sig særlig meget af det. Nu ved jeg godt, at man regner med, at der kommer nogle lovforslag på de områder. Jeg vil håbe, det snart sker.

Men skal man ligefrem sige noget om det, man kalder naturen her i Danmark, så er det nok den mest industrialiserede natur, der findes nogen steder. Alt det, der er grønt i dag, er næsten giftigrønt, kan man vist godt sige.

Miljøministeren var positiv over for nogle af de ting, der ligger i beslutningsforslaget, og var altså negativ over for nogle andre. Man siger, at de tomme pakninger skal afleveres. Det kan gøres, som det står i beslutningsforslaget, ved, at kommunerne sørger for det. Jeg ved, at der er kommuner, der i forvejen tager rundt og henter f.eks. medicin og sådan noget. I den forbindelse kan man udmærket godt på samme måde aflevere gammel gift, eller hvad det nu er for noget, man har liggende.

Jeg forstår heller ikke, at ministeren mener, at allergikere og f.eks. kvinder, der er gravide, ikke kan blive fritaget for at bruge sprøjtegifte og arbejde med det. Jeg synes, ministeren ellers havde en meget positiv holdning til, at man f.eks. skal passe på med levnedsmidler over for allergikere. Jeg synes da, det må være helt soleklart, at de bør beskyttes her.

Ministeren kunne heller ikke forstå, at man skulle have lægeundersøgelser. Det synes jeg lyder endnu mere fantastisk. Det var vistnok arbejdstilsynet, der havde sagt, at det ikke var nødvendigt. Det er jo sådan inden for det fag, jeg selv tilhører, at der har man altså årlige lægeundersøgelser. Det vil altså sige, at man lige så godt kunne afskaffe dem også. Når man har årlige lægeundersøgelser, er det jo netop for at beskytte de mennesker, der går og arbejder med de områder. Det giver ikke nogen falsk tryghedsfølelse. Tværtimod kan det bruges til at sige, hvornår der sker noget på området. Det er i hvert fald det, man bruger den slags lægeundersøgelser til.

Hr. Lohmann var meget positiv over for forslaget. Han mente, der manglede noget om beskyttelsesdragter, og ville godt være med til at forhandle forslagene. Det kan vi gå videre med på et senere tidspunkt, for behandlingen bliver nok ikke i denne samling, for forslaget er fremsat så sent.

Fra venstre og de konservative var der jo ikke ret meget at hente. Det er noget med, at landbruget kommer til at betale for meget, og man taler om plantebeskyttelse. Det er ikke så meget menneskene, der skal beskyttes, det er planterne, og det drejer sig om, at der skal nogle flere håndører til landbrugerne, man skal tjene noget mere på det. Så gør det ikke så meget med dem, der går og arbejder i det til hverdag.

Jeg opfattede det således, at de radikale også ville være med til at se positivt på forslaget, og det siger jeg da tak for.

Det samme gælder fru Anne Grete Holmsgård fra VS.

Derimod kom hr. Poulsgaard med nogle kritiske betragtninger. Jeg er da glad for, at det er gået op for hr. Poulsgaard, at vi er dygtige i SF. Det har vi da også ment i mange år, så det vil jeg sige tak for.

Med hensyn til de frie demokraters måde at tackle denne sag på skal jeg ikke bruge mange ord. Jeg kender jo hr. Maisted og hans meninger om bekæmpelse af forurening – det skal man helt holde sig fra.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Hr. Tommy Dinesen var inde på, at ministeren ikke ville hjælpe allergikerne. Det, der var fremme i denne forbindelse, var, at man

[Miljøministeren]

ikke måtte udelukke denne gruppe af mennesker fra at arbejde på det område. Man mente ikke, der var sundhedsmæssigt belæg derfor. Det er baggrunden for arbejdstilsynets holdning.

Ligeså var hr. Tommy Dinesen inde på spørgsmålet om lægeundersøgelser: hvorfor vil man ikke have lægeundersøgelser her, når man kan have det andre steder med udbytte? Her måtte en lægeundersøgelse jo ganske naturligt kunne påvise noget med hensyn til bekæmpelsesmidlernes farlighed.

Det, der er gjort gældende fra arbejdstilsynet, er imidlertid, at sådanne undersøgelser, sådanne standardhelbredsundersøgelser, ikke viser en eventuel påvirkning fra bekæmpelsesmidler. Så vil det være en overflødig undersøgelse, og så vil det netop give en falsk tryghedsfølelse.

Jeg er meget glad for hr. Tommy Dinesens opbakning med hensyn til at fjerne gifttruslen fra dinosebtonderne i Nordsøen, men når man trækker tråden over til gartnerne og siger, at gartnerne, der arbejder med dette stof i det daglige på deres jord, ikke kan forstå, at der skal bruges så mange penge på at tage det op af Nordsøen, må man jo ikke glemme, at den gift, vi havde at gøre med i Nordsøen, godt nok var dinoseb, men den var i meget stærkt koncentreret form og derfor af en helt anden farlighedsgrad end den, der er fortyndet og brugt i det daglige arbejde i gartneri og landbrug.

(Kort bemærkning).

Tommy Dinesen (SF):

Som sagt er vi enige med hensyn til dinoseb'en. Det har ikke været inde i diskussionen, men det er jo også sådan, at det ikke er staten, der skal betale for det, men DFDS, hvis alt går vel.

Når arbejdstilsynet ikke mener, at det er rigtigt med årlige lægeundersøgelser, så vil jeg børe videre i det, for jeg mener da i allerhøjeste grad, at både med hensyn til kemikalier og med hensyn til opløsningsmidler burde man have årlige lægeundersøgelser. Hvis ellers det er en ordentlige læge, der har med det at gøre, en, der ved noget om de ting, så kan man finde ud af, hvad der sker, når der er gået nogle år og man arbejder med disse ting.

Lohmann (S):

Jeg vil godt spørge ministeren, om han her og nu vil love at fremsætte et forslag, der er opbygget efter de - hvad skal vi sige - forhold, som gør sig gældende, og som indeholder elementer fra det fremsatte forslag.

Poulsaard (FP):

Såfremt jeg hørte rigtigt, sagde hr. Tommy Dinesen noget om, at landmændene bare var ude efter at tjene nogle slanter, og så var de ellers lige glade. Det synes jeg ikke skulle have lov til at stå uimodsagt. Vi ved, hvor alvorligt landmændene tager på det problem. De er klar over, at der er problemer over for dyr og en hel masse ting; de passer virkelig på. Derfor synes jeg nok, det er en grov beskyldning over for landmændene.

Hr. Tommy Dinesen var så glad for, at jeg har sagt, SF var dygtige. Ja men det var altså i negativ betydning. I er dygtige til at bruge nogle penge og få nogle stemmer, men jeg tror ikke, I ville være dygtige til at regere landet.

Mogens Blach (V):

I anledning af hr. Tommy Dinesens bemærkninger om landbrugernes forsøg på at spare småpenge vil jeg gerne lige gøre opmærksom på, at landbrugets ansatte er undergivet arbejdstilsynets regler lige så vel som ansatte i alle andre erhverv. Jeg var sådan set rørt over, at man fra SFs side havde omsorg for de 40.000 selvstændige landmænd, som selv kører ud med deres sprøjter. Det er dem, vi mener handler så ansvarsfuldt, at de ikke behøver at gå på et 80 timers kursus.

Maisted (FD):

Jeg forstod på hr. Tommy Dinesen, at han ikke var klar over, hvilken holdning de frie demokrater har til forureningsbekæmpelsen. Vi har selvfølgelig den holdning, at vi skal gøre alt for at bevare vort miljø, men det skal være nøje afstemt med hensyn til de midler og de resultater, man vil opnå. Vi har endvidere den opfattelse, at når man stiller krav til forureningsbekæmpelse fra offentlig side, skal man også være i stand til at anvise løsningsmetoder, så man ikke kommer i den situation, som SF excellerer i, hvor de bevidst ødelægger virksomheder i kraft af at

[Maisted]

benytte andre SFere i det administrative apparat til at stille uopfyldelige krav og derved smadre danske virksomheder. Det er direkte landsskadelig virksomhed. Jeg er godt klar over, at de har en stor dækning i befolkningen, fordi de kalder sig for grønne partier i denne sammenhæng, men de misbruger befolkningens goodwill over for, at man skal bekæmpe forureningen i det her samfund, til at slå politisk plat på en vigtig sag.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Hr. Lohmann spørger, om miljøministeren her og nu vil love at fremsætte forslag med væsentlige dele af de elementer, der ligger i beslutningsforslaget. Nu er det jo ikke min stil lige her og nu at afgive løfter om noget sådant. Det ville også være lidt ejendommeligt, efter at vi har afvist forslaget fra regeringens side. Må jeg sige det på den måde, at så skulle man da først have pillet alle de ting ud, der er lovgivet om allerede nu. Tilbage står der et par detaljer, herunder bl.a. skiltningen på offentlige pladser, som jeg har sagt vi er parat til at diskutere i udvalget.

Under den debat, vi nu har haft, har der været nævnt DDT. Det er i dag kun tilladt til dypning af unge nåletræer. Det foregår indendørs, og for øvrigt bliver det helt forbudt at anvende det efter den 1. oktober 1984.

Jeg kan samtidig oplyse, at dinoseb ikke må anvendes efter 1. september 1984.

Tommy Dinesen (SF):

Jeg opfatter hr. Maisted sådan, at hver gang han er på talerstolen, skal han tale om socialister, og det er da også udmærket. Jeg opfatter det således, at hr. Poulsgaard er lidt misundelig, fordi det går meget godt for SF for øjeblikket. Der er jo andre, der har det modsat, må jeg nok sige. Men ellers var det ikke så meget sagen, det drejede sig om for de to herrer.

Der ligger nogle problemer, som ikke blev taget op af hr. Mogens Blach og heller ikke af miljøministeren. Som bl.a. gartnerne gør opmærksom på, er der en masse dyr, der er ved at uddø i dette land, hvis vi ikke passer mere på. Jeg har nævnt gråspurve og agerhøns og sådan noget, og der er måske flere, der er truede. Det er altså en forholdsvis alvorlig sag, men vi kan vende tilbage til den og se, hvor stort flertal der er i udvalget for

at arbejde videre med den. Vi vil i hvert fald godt være med til at give den en seriøs behandling – naturligvis, når vi selv har fremsat forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til miljø- og planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

16) Forhandling om redegørelse nr. R 14:

Undervisningsministerens forskningspolitiske redegørelse 1984 af 10. maj 1984.

(Redegørelsen anmeldt 10/5 84. Redegørelsen givet 10/5 84. Meddelelse om forhandling 10/5 84).

Forhandling

Jytte Hilden (S):

Jeg skal starte med at sige tak til ministeren for hans redegørelse. Der er mange gode tanker, og der er mange smukke ord. F.eks. står der et sted, at forskning skal vurderes efter kvalitet, men jeg kunne spørge: hvem måler denne kvalitet? Hvordan kommer kritisk alternativ forskning ind i det billede? Hvem sørger for, at vi får kvindeforskning, fredsforskning? Hvem tænker på folkeforskning?

Det, vi mangler lidt af i denne redegørelse, er måske også en konkretisering med hensyn til at skaffe penge til de forskellige ting. Ministeren taler om omprioriteringer på det offentlige budget, men hvor forestiller regeringen sig at disse penge skal komme fra?

Jeg kan nævne et enkelt eksempel, som også er fra redegørelsen, nemlig et ønske om at opprioritere noget erhvervsforskning. Det er vi da meget glade ved, al den stund social-